ΟΔΗΓΙΑ 93/112/ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Δεκεμβρίου 1993

για την τροποποίηση της οδηγίας 91/155/ΕΟΚ περί προσδιορισμού και καθορισμού των λεπτομερών κανόνων για το σύστημα ειδικής πληροφόρησης σχετικά με τις επικίνδυνες ουσίες και τα επικίνδυνα παρασκευάσματα κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 της οδηγίας 88/379/ΕΟΚ του Συμβουλίου

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

την οδηγία 88/379/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 7ης Ιουνίου 1988 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν στην ταξινόμηση, τη συσκευασία και την επισήμανση των επικινδύνων παρασκευασμάτων [1], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 93/18/ΕΟΚ της Επιτροπής [2], και ιδίως το άρθρο 10 παράγραφος 2,

Εκτιμώντας:

ότι το άρθρο 10 παράγραφος 2 της οδηγίας 88/379/ΕΟΚ προβλέπει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να θεσπίσει λεπτομερείς διατάξεις για την εφαρμογή ενός συστήματος πληροφόρησης υπό μορφή δελτίου δεδομένων ασφαλείας για τα επικίνδυνα παρασκευάσματα και ότι, κατά συνέπεια, η οδηγία 91/155/ΕΟΚ της Επιτροπής [3] καθορίζει αυτές τις λεπτομερειακές διατάξεις·

ότι η οδηγία 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1967 περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν στην ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών [4], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 93/21/ΕΟΚ της Επιτροπής [5], και ιδίως το άρθρο 27, προβλέπει ότι η Επιτροπή θα θεσπίσει γενικούς κανόνες για τη σύνταξη, τη διανομή, το περιεχόμενο και τη μορφή του δελτίου δεδομένων ασφαλείας που αναφέρεται στις επικίνδυνες ουσίες·

ότι είναι ορθό οι διατάξεις για τα δελτία δεδομένων ασφαλείας να είναι ίδιες για τις ουσίες και τα παρασκευάσματα και ότι αυτή η προσέγγιση έχει προβλεφθεί από την οδηγία 91/155/ΕΟΚ· ότι, κατά συνέπεια, είναι απαραίτητο να τροποποιηθεί η οδηγία 91/155/ΕΟΚ κατ' αυτή την έννοια·

ότι είναι απαραίτητο να γίνουν ορισμένες τροποποιήσεις στο παράρτημα προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία του περιβάλλοντος·

ότι, δεδομένων των τροποποιήσεων της οδηγίας 91/155/ΕΟΚ, το άρθρο 4 πρέπει αντίστοιχα να ανακληθεί·

ότι οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας είναι σύμφωνες με τη γνώμη της επιτροπής για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο των οδηγιών που αποβλέπουν στην εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων στις συναλλαγές στον τομέα των επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Η οδηγία 91/155/ΕΟΚ τροποποιείται ως εξής:

1. Το άρθρο 4 ανακαλείται.

2. Το παράρτημα αντικαθίσταται από το παράρτημα της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 2

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν και δημοσιεύουν τις διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 1995. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Εφαρμόζουν τις εν λόγω διατάξεις από 1ης Ιανουαρίου 1995.

Ωστόσο, τα συστήματα πληροφόρησης τύπου δελτίου δεδομένων ασφαλείας για ουσίες που ισχύουν σε ορισμένα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούνται έως την 1η Ιουλίου 1995.

3. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 3

Ο παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.*

Βρυξέλλες, 10 Δεκεμβρίου 1993.

Για την Επιτροπή

Γιάννης ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ

Μέλος της Επιτροπής

---

(1) ΕΕ αριθ. L 187 της 16. 7. 1988, σ. 14.
(2) ΕΕ αριθ. L 104 της 29. 4. 1993, σ. 46.
(3) ΕΕ αριθ. L 76 της 22. 3. 1991, σ. 35.
(4) ΕΕ αριθ. 196 της 16. 8. 1967, σ. 1.
(5) ΕΕ αριθ. L 110 της 4. 5. 1993, σ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Οι ακόλουθες επεξηγηματικές σημειώσεις αποτελούν οδηγό. Έχουν ως σκοπό να εξασφαλίσουν ότι το περιεχόμενο καθενός από τα υποχρεωτικά σημεία που αναγράφονται στο άρθρο 3 παρέχει τη δυνατότητα στους επαγγελματίες χρήστες να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα όσον αφορά την προστασία της υγείας και την ασφάλεια στον τόπο εργασίας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι πληροφορίες πρέπει να αναγράφονται με τρόπο σαφή και συνοπτικό.

Δεδομένης της ευρείας κλίμακας ιδιοτήτων των ουσιών και παρασκευασμάτων, είναι δυνατόν σε ορισμένες περιπτώσεις να χρειασθούν πρόσθετες πληροφορίες. Εάν, σε άλλες περιπτώσεις, οι πληροφορίες που προκύπτουν από ορισμένες διαδικασίες αποδειχθούν ενδεχομένως άνευ σημασίας ή τεχνικώς αδύνατον να παρασχεθούν, οι σχετικοί λόγοι πρέπει να αναφέρονται σαφώς.

Για την αναγραφή των στοιχείων συνιστάται να τηρηθεί η σειρά που δίδεται στο άρθρο 3, αν και αυτό δεν είναι υποχρεωτικό.

Σε περίπτωση αναθεώρησης του δελτίου δεδομένων ασφαλείας, οι αλλαγές πρέπει να επισημαίνονται στον αποδέκτη.

1. Στοιχεία ουσίας/παρασκευάσματος και της επιχείρησης/εταιρείας

1.1. *Στοιχεία της ουσίας ή του παρασκευάσματος:*

Η ονομασία που χρησιμοποιείται για την αναγνώριση του χημικού προϊόντος πρέπει να είναι η ίδια ακριβώς με εκείνη που αναγράφεται στην ετικέτα της συσκευασίας και να συμφωνεί με το παράρτημα VI της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ.

Αν υπάρχουν άλλα μέσα αναγνώρισης, μπορούν να αναφέρονται.

1.2. *Στοιχεία της επιχείρησης/εταιρείας:*

— Στοιχεία του υπεύθυνου για τη διάθεση στην αγορά, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα, είτε είναι ο παραγωγός, είτε ο εισαγωγέας ή ο διανομέας.

— Πλήρης διεύθυνση και αριθμός τηλεφώνου του εν λόγω υπεύθυνου.

1.3. Για τη συμπλήρωση των ανωτέρω πληροφοριών παρέχεται ο αριθμός τηλεφώνου επείγουσας ανάγκης επιχείρησης ή/και ενός επίσημου συμβουλευτικού οργάνου σύμφωνα με το άρθρο 12 της οδηγίας 88/379/ΕΟΚ.

2. Σύσταση/στοιχεία για τα συστατικά

Οι παρεχόμενες πληροφορίες πρέπει να επιτρέπουν στον αποδέκτη να εντοπίζει εύκολα τους κινδύνους που συνεπάγεται η ουσία ή το παρασκεύασμα.

Για ένα παρασκεύασμα:

α) δεν είναι απαραίτητο να αναφέρεται η πλήρης σύνθεση (φύση των συστατικών και η συγκέντρωσή τους)·

β) ωστόσο, πρέπει να αναφέρονται με τη συγκέντρωσή τους η περιοχή συγκεντρώσεων, εφόσον είναι παρούσες με συγκεντρώσεις ίσες ή μεγαλύτερες από εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 6 στοιχείο α) της οδηγίας 88/379/ΕΟΚ, εκτός αν κριθεί καταλληλότερο κάποιο κατώτερο όριο:

— οι επικίνδυνες ουσίες για την υγεία κατά την έννοια της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ

και

— τουλάχιστον οι ουσίες για τις οποίες υπάρχουν, δυνάμει κοινοτικών διατάξεων, αναγνωρισμένα όρια έκθεσης, τα οποία όμως δεν καλύπτονται από την προαναφερθείσα οδηγία·

γ) για τις ουσίες που αναφέρονται ανωτέρω, πρέπει να αναφέρεται η ταξινόμησή τους, είτε προκύπτει από το άρθρο 6, είτε από το παράρτημα I της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ, δηλαδή τα σύμβολα και τις αντίστοιχες φράσεις R, σύμφωνα με τους κινδύνους που έχουν στην υγεία·

δ) εάν η ταυτότητα ορισμένων ουσιών πρέπει να τηρείται εμπιστευτική σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παράγραφος 1 της οδηγίας 88/379/ΕΟΚ, η χημική φύση τους πρέπει να περιγράφεται ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια χρήσεως. Η χρησιμοποιούμενη ονομασία πρέπει να είναι η ίδια με εκείνη που προκύπτει από την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων.

3. **Προσδιορισμός των κινδύνων**

Αναφέρονται με σαφή και σύντομο τρόπο οι σπουδαιότεροι κίνδυνοι που συνεπάγεται η ουσία ή το παρασκεύασμα συμπεριλαμβανομένων των βασικών σωματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων.

Περιγράφονται οι σπουδαιότερες δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου και τα συμπτώματα που οφείλονται στη χρήση και στην εύλογα αναμενόμενη κακή χρήση.

Οι πληροφορίες πρέπει να είναι συμβατές με εκείνες που αναγράφονται στην ετικέτα, χωρίς όμως να τις επαναλαμβάνουν.

4. **Πρώτες βοήθειες**

Περιγράφονται μέτρα πρώτων βοηθειών, όμως είναι σημαντικό να διευκρινισθεί αν απαιτείται άμεση ιατρική παρακολούθηση.

Οι πληροφορίες για τις πρώτες βοήθειες πρέπει να είναι σύντομες και ευκολονόητες από το θύμα, τους τυχαία παρευρισκόμενους και τα άτομα που δίνουν τις πρώτες βοήθειες. Τα συμπτώματα και οι παρενέργειες πρέπει να συνοψίζονται σύντομα. Οι οδηγίες πρέπει να αναφέρουν το τι πρέπει να γίνει επιτόπου σε περίπτωση ατυχήματος και αν μπορεί να αναμένονται καθυστερημένες συνέπειες μετά την έκθεση.

Οι πληροφορίες κατατάσσονται σε κατηγορίες σύμφωνα με τις διάφορες οδούς έκθεσης, δηλαδή εισπνοή, επαφή με το δέρμα και τα μάτια και κατάποση.

Να αναφέρεται εάν χρειάζεται ή συστήνεται βοήθεια από επαγγελματία, δηλαδή ιατρό.

Για ορισμένα προϊόντα ενδέχεται να είναι αναγκαίο να τονίζεται ότι πρέπει να διατίθενται στον τόπο εργασίας ειδικά μέσα κατάλληλα για συγκεκριμένη και άμεση αγωγή.

5. **Μέτρα για την καταπολέμηση της πυρκαγιάς**

Αναφέρονται οι ειδικές απαιτήσεις για την καταπολέμηση πυρκαγιάς που οφείλεται στην ουσία/παρασκεύασμα ή στη γειτνίαση με αυτήν, παραθέτοντας:

— τα κατάλληλα μέσα πυρόσβεσης,

— τα μέσα πυρόσβεσης που δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν για λόγους ασφαλείας,

— τους ειδικούς κινδύνους λόγω έκθεσης στην ίδια την ουσία/παρασκεύασμα, σε προϊόντα καύσης, ή σε εκλυόμενα αέρια,

— τον ειδικό προστατευτικό εξοπλισμό για τους πυροσβέστες.

6. **Μέτρα για την αντιμετώπιση τυχαίας έκλυσης**

Ανάλογα με τη χρησιμοποιούμενη ουσία ή παρασκεύασμα, απαιτούνται ενδεχομένως πληροφορίες για:

— *προσωπικές προφυλάξεις:*

Απομάκρυνση των πηγών ανάφλεξης, πρόβλεψη για επαρκή εξαερισμό/αναπνευστική προστασία, έλεγχος της σκόνης, αποφυγή επαφής με το δέρμα και τους οφθαλμούς.

— *περιβαλλοντικές προφυλάξεις:*

Η αποφυγή απόρριψης στις αποχετεύσεις, στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα και το έδαφος, η πιθανή ανάγκη για προειδοποίηση του γειτονικού πληθυσμού.

— *Μέθοδοι καθαρισμού:*

Η χρήση απορροφητικών υλικών (π.χ. άμμος, γη διατόμων, δεσμευτικά οξέων, γενικά εξουδετερωτικά, πριονίδι κ.λπ.) μείωση των εκλυόμενων αερίων/καπνών με νερό, αραίωση. Επίσης να εξεταστεί η ανάγκη ενδείξεων, όπως: να μη χρησιμοποιείται ποτέ ... εξουδετερώνεται με ...

Σημείωση: αν χρειάζεται, βλέπε τα σημεία 8 και 13.

7. **Χειρισμός και αποθήκευση**

7.1. *Χειρισμός*

Εξετάζονται προληπτικά μέτρα για τον ασφαλή χειρισμό, συμπεριλαμβανομένων υποδείξεων για σχετικά μέτρα όπως: τοπικός και γενικός εξαερισμός, μέτρα για την αποφυγή της έκλυσης αερολυμάτων και σκόνης, για την πρόληψη της πυρκαγιάς και τυχόν ειδικές απαιτήσεις ή κανόνες για τη συγκεκριμένη ουσία/παρασκεύασμα (π.χ. συνιστώμενα ή απαγορευμένα εργαλεία, τρόπος χρησιμοποίησης) και, εφόσον είναι δυνατόν, παρέχεται σύντομη περιγραφή.

7.2. *Αποθήκευση*

Εξετάζονται οι συνθήκες ασφαλούς αποθήκευσης, όπως ο ειδικός σχεδιασμός των αιθουσών αποθήκευσης (συμπεριλαμβανομένων των στεγανών τοιχωμάτων και του εξαερισμού) ασυμβίβαστα υλικά, συνθήκες αποθήκευσης (όρια/περιοχή θερμοκρασίας και υγρασίας, φως, αδρανή αέρια κ.λπ.) ειδικός ηλεκτρικός εξοπλισμός και πρόληψη δημιουργίας στατικού ηλεκτρισμού. Ιδιαίτερα αναφέρονται τυχόν ειδικές απαιτήσεις, όπως ο τύπος του υλικού που χρησιμοποιείται στη συσκευασία/στους περιέκτες της ουσίας ή του παρασκευάσματος.

8. **Έλεγχος της έκθεσης στο προϊόν/ατομική προστασία**

Στο πλαίσιο του παρόντος εγγράφου, ως έλεγχος της έκθεσης νοείται το πλήρες φάσμα των προληπτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά τη χρήση προκειμένου να περιοριστεί στο ελάχιστο η έκθεση των εργαζομένων στο προϊόν.

Αρχικά πρέπει να ληφθούν μηχανολογικά μέτρα προτού καταστεί αναγκαίος ο εξοπλισμός ατομικής προστασίας. Για το σκοπό αυτό παρέχονται οι πληροφορίες σχετικά με το σχεδιασμό συστήματος π.χ. περιορισμός σε κλειστό σύστημα. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να είναι συμπληρωματικές προς εκείνες που έχουν ήδη αναφερθεί στο σημείο 7.1.

Αναφέρονται με τα στοιχεία αναφοράς τους, ειδικές παράμετροι ελέγχου, όπως οριακές τιμές ή βιολογικά πρότυπα. Παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τις συνιστώμενες διαδικασίες παρακολούθησης και σημειώνονται τα στοιχεία αναφοράς.

Σε περίπτωση που απαιτείται ατομική προστασία καθορίζεται ο τύπος εξοπλισμού που εξασφαλίζει την κατάλληλη και αρμόζουσα προστασία:

— *αναπνευστική προστασία:*

Σε περίπτωση επικίνδυνων ατμών ή σκόνης, εξετάζεται η ανάγκη κατάλληλου προστατευτικού εξοπλισμού, όπως οι αυτοδύναμες αναπνευστικές συσκευές, κατάλληλες προσωπίδες και φίλτρα

— *προστασία των χεριών:*

Καθορίζεται το είδος των γαντιών που πρέπει να φορούν οι εργαζόμενοι όταν χειρίζονται το χημικό προϊόν. Αν είναι αναγκαίο αναφέρονται τυχόν πρόσθετα μέτρα προστασίας του δέρματος και των χεριών

— *προστασία των οφθαλμών:*

Καθορίζεται το είδος του εξοπλισμού προστασίας των οφθαλμών που απαιτείται, όπως προστατευτικά γυαλιά με φακούς από γυαλί ή από πλαστικό, προστατευτικές προσωπίδες

— *προστασία του δέρματος*

Αν χρειάζεται να προστατευθούν άλλα μέρη του σώματος εκτός από τα χέρια, πρέπει να καθορίζεται το είδος του προστατευτικού εξοπλισμού, όπως: ποδιά, μπότες, πλήρης προστατευτική ενδυμασία. Αν χρειάζεται, αναφέρονται ειδικά υγειονομικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

Γίνεται αναφορά, κατά περίπτωση, στα σχετικά πρότυπα CEN (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης).

9. **Φυσικές και χημικές ιδιότητες**

Το τμήμα αυτό περιλαμβάνει τις παρακάτω πληροφορίες, εφόσον αρμόζει για τη σχετική ουσία ή για το χημικό παρασκεύασμα.

Όψη:	αναφέρεται η φυσική κατάσταση (στερεό, υγρό, αέριο) και το χρώμα της ουσίας ή του παρασκευάσματος όπως διατίθεται.
Οσμή:	αν η οσμή μπορεί να γίνει αισθητή, να δοθεί μια σύντομη περιγραφή της.
pH:	αναφέρεται το pH της ουσίας παρασκευάσματος όπως διατίθεται στην αγορά ή ενός υδατικού διαλύματος· στην περίπτωση αυτή αναφέρεται η συγκέντρωση.
Σημείο ζέσης/περιοχή ζέσης: *Σημείο τήξης/περιοχή τήξης:* *Σημείο ανάφλεξης:* *Αναφλεξιμότητα:* *Εκρηκτικές ιδιότητες:* *Οξειδωτικές ιδιότητες:* *Τάση ατμών:* *Σχετική πυκνότητα:* *Διαλυτότητα:* *Διαλυτότητα: — διαλυτότητα σε νερό:* *— διαλυτότητα σε λίπη (Διαλύτης-έλαιο: να καθοριστεί):*	κατά την έννοια της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ.
Συντελεστής κατανομής: n-οκτανόλη/νερό:	
Άλλα στοιχεία:	αναφέρονται σημαντικές παράμετροι για την ασφάλεια, όπως η πυκνότητα ατμών, η αναμειξιμότητα, η ταχύτητα, το ιξώδες, κ.λπ.

Οι ανωτέρω ιδιότητες καθορίζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές του παραρτήματος V μέρος Α της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ ή με οποιαδήποτε άλλη συγκρίσιμη μέθοδο.

10. **Σταθερότητα και δραστικότητα**

Αναφέρεται η σταθερότητα της ουσίας ή του παρασκευάσματος και η πιθανότητα επικίνδυνων αντιδράσεων που ενδέχεται να πραγματοποιηθούν κάτω από ορισμένες συνθήκες.

Συνθήκες που πρέπει να αποφεύγονται:

Αναφέρονται οι συνθήκες αυτές όπως η θερμοκρασία, η πίεση, το φως, η κρούση, που ενδέχεται να προκαλέσουν επικίνδυνη αντίδραση και, εφόσον είναι δυνατόν, συνοδεύονται από σύντομη περιγραφή.

Υλικά που πρέπει να αποφεύγονται:

Αναφέρονται υλικά όπως το νερό, ο αέρας, τα οξέα, οι βάσεις, τα οξειδωτικά ή οποιαδήποτε άλλη συγκεκριμένη ουσία που ενδέχεται να προκαλέσει επικίνδυνη αντίδραση και, εφόσον είναι δυνατόν, συνοδεύονται από σύντομη περιγραφή.

Επικίνδυνα προϊόντα αποσύνθεσης:

Αναφέρονται τα επικίνδυνα υλικά που παράγονται σε επικίνδυνες ποσότητες με αποσύνθεση.

Σημείωση: να αναφέρονται ειδικά:

— η ανάγκη για σταθεροποιητές και η παρουσία αυτών,
— η πιθανότητα επικίνδυνης εξώθερμης αντίδρασης,
— η σημασία, από την άποψη της ασφάλειας, αν υπάρχει, μιας αλλαγής στη φυσική όψη της ουσίας ή του παρασκευάσματος,
— επικίνδυνα προϊόντα αποσύνθεσης, αν υπάρχουν, κατά την επαφή με το νερό,
— η δυνατότητα αποικοδόμησης σε ασταθή προϊόντα.

11. **Τοξικολογικά στοιχεία**

Στο τμήμα αυτό αντιμετωπίζεται η ανάγκη για μια σύντομη αλλά πλήρη και κατανοητή περιγραφή των διάφορων τοξικολογικών επιδράσεων (στην υγεία) που ενδέχεται να προκύψουν αν ο χρήστης έλθει σε επαφή με την ουσία ή το παρασκεύασμα.

Περιλαμβάνονται οι επικίνδυνες επιπτώσεις στην υγεία από την έκθεση στην ουσία ή στο παρασκεύασμα και βασίζονται τόσο στην εμπειρία όσο και στα συμπεράσματα επιστημονικών πειραμάτων. Περιλαμβάνονται πληροφορίες για τις διάφορες οδούς έκθεσης (εισπνοή, κατάποση, επαφή με το δέρμα και τους οφθαλμούς) καθώς και περιγραφή των συμπτωμάτων που σχετίζονται με τις φυσικές, χημικές και τοξικολογικές ιδιότητες. Περιλαμβάνονται γνωστές καθυστερημένες και άμεσες καθώς και χρόνιες επιπτώσεις από βραχυχρόνια και μακροχρόνια έκθεση, όπως υπερευαισθησία, καρκινογένεση, μεταλλαξιογένεση και αναπαραγωγική τοξικότητα, συμπεριλαμβανομένων της τερατογένεσης και της νάρκωσης.

Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που δόθηκαν ήδη στο σημείο 2 «Σύσταση/πληροφορίες για τα συστατικά» ενδέχεται να χρειασθεί να αναφερθούν ειδικές επιδράσεις στην υγεία που οφείλονται σε ορισμένα στοιχεία των παρασκευασμάτων.

12. **Οικολογικά στοιχεία**

Προσδιορίζονται η επίδραση, η συμπεριφορά και η τύχη της ουσίας ή του παρασκευάσματος στο περιβάλλον λόγω της φύσεως της (του) και των ευλόγως αναμενομένων χρήσεών της (του). Παρέχονται ανάλογα στοιχεία για επικίνδυνα προϊόντα που προκύπτουν από την αποικοδόμηση ουσιών και παρασκευασμάτων.

Ως παράδειγμα σχετικών οικολογικών στοιχείων αναφέρονται τα ακόλουθα:

Κινητικότητα:	— γνωστή ή προβλεπόμενη κατανομή στα περιβαλλοντικά διαμερίσματα
	— επιφανειακή τάση
	— προσρόφηση/εκρόφηση
	— άλλες φυσικοχημικές ιδιότητες, βλέπε σημείο 9
Αποικοδόμηση:	— βιοτική και αβιοτική αποικοδόμηση
	— αερόβια και αναερόβια αποικοδόμηση
	— σταθερότητα στη διάσπαση
Συσσώρευση:	— δυνατότητα συσσώρευσης
	— βιομεγέθυνση
Βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη επίδραση σε:	
οικοτοξικότητα:	— υδρόβιους οργανισμούς
	— οργανισμούς του εδάφους
	— φυτά και χερσαία ζώα
Άλλες ανεπιθύμητες ενέργειες:	— συντελεστής πιθανής καταστροφής του όζοντος
	— συντελεστής φωτοχημικής δημιουργίας όζοντος
	— δυναμικό πλανητικής αύξησης της θερμοκρασίας
	— επίδραση στις εγκαταστάσεις καθαρισμού λυμάτων.

Παρατηρήσεις

Εξασφαλίζεται ότι στοιχεία σχετικά με το περιβάλλον παρέχονται σε άλλες παραγράφους του δελτίου δεδομένων ασφαλείας, ιδίως συμβουλές για την ελεγχόμενη ελευθέρωση, μέτρα για την αντιμετώπιση ελευθέρωσης λόγω ατυχήματος και οδηγίες σχετικά με την εξάλειψη στα σημεία 6, 7, 13 και 15.

Ενώ καταρτίζονται κριτήρια για την εκτίμηση των επιπτώσεων ενός παρασκευάσματος στο περιβάλλον, οι πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες που αναφέρονται ανωτέρω παρέχονται για ουσίες ταξινομημένες ως επικίνδυνες για το περιβάλλον που περιέχονται στο παρασκεύασμα.

13. **Εξάλειψη ουσίας/παρασκευάσματος**

Αν η εξάλειψη της ουσίας ή του παρασκευάσματος (πλεονάσματος ή αποβλήτων που προκύπτουν από αναμενόμενη χρήση) εμπεριέχει κίνδυνο, παρέχονται περιγραφή των καταλοίπων αυτών και πληροφορίες για τον ασφαλή χειρισμό τους.

Αναφέρονται οι κατάλληλες μέθοδοι εξάλειψης της ουσίας ή του παρασκευάσματος, καθώς και της μολυσμένης συσκευασίας (αποτέφρωση, ανακύκλωση, υγειονομική ταφή κ.λπ.).

Σχόλια

Να γίνει αναφορά σε κοινοτικές διατάξεις για τα απόβλητα. Αν δεν υπάρχουν, είναι σκόπιμο να υπενθυμίζεται στο χρήση ότι ενδέχεται να ισχύουν διατάξεις σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

14. **Στοιχεία σχετικά με τη μεταφορά**

Αναφέρονται όλες οι ειδικές προφυλάξεις τις οποίες πρέπει να γνωρίζει ένας χρήστης ή με τις οποίες πρέπει να συμμορφωθεί για τη μεταφορά/διακίνηση μέσα ή έξω από τις εγκαταστάσεις του.

Μπορούν επίσης να παρέχονται συμπληρωματικά στοιχεία σύμφωνα με τη σύσταση των Ηνωμένων Εθνών και με άλλες διεθνείς συμφωνίες που αφορούν τη μεταφορά και τη συσκευασία επικίνδυνων εμπορευμάτων.

15. **Στοιχεία σχετικά με τις κανονιστικές διατάξεις**

Επαναλαμβάνονται οι πληροφορίες που δίδονται πάνω στην ετικέτα επισήμανσης σύμφωνα με τις οδηγίες για την ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων.

Όταν οι ουσίες ή τα παρασκευάσματα που καλύπτονται από το παρόν δελτίο δεδομένων ασφαλείας υπόκεινται σε συγκεκριμένες κοινοτικές διατάξεις στον τομέα προστασίας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος (για παράδειγμα περιορισμός στην κυκλοφορία στην αγορά, όριο έκθεσης στον εργασιακό χώρο), αυτές θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να αναφέρονται με ακρίβεια. Πρέπει επίσης να εφιστάται η προσοχή των αποδεκτών στους εθνικούς νόμους για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών.

Συνιστάται επίσης να υπενθυμίζεται μέσω του δελτίου δεδομένων στους αποδέκτες ότι πρέπει να συμμορφώνονται με όλα τα άλλα εθνικά μέτρα που είναι σχετικά με το εν λόγω θέμα.

16. **Άλλα στοιχεία**

Αναφέρεται κάθε άλλη πληροφορία που ενδέχεται να είναι σημαντική για την ασφάλεια και την υγεία, καθώς και για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως π.χ.:

— οδηγίες για την εκπαίδευση,

— συνιστώμενες χρήσεις και περιορισμοί,

— περαιτέρω στοιχεία (έγγραφα στοιχεία αναφοράς ή/και τεχνικά σημεία επαφών),

— πηγές των βασικών στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη του δελτίου δεδομένων.

Παρέχεται επίσης η ημερομηνία εκδόσεως του δελτίου δεδομένων, σε περίπτωση που αυτή δεν αναφέρεται αλλού.